

Fújjad, fújjad furulyád, zenj Jézusnak víg nótát

Ha máskor nem is, de a karácsonyfa körül minden család énekel, hisz földi dolgaink közül a zene áll legközelebb a Teremtőhöz: testetlen könnyűséggel száll, mint a lélek, és mindenkihez szól, nem megosztja, hanem összeköti a világ népeit.

Isten a legnagyobb muzsikos. A teremtett világot ritmus szervezi, dallam zengi be: szívünk dobol, a patak csilingel, a levelek dúdolnak, a madarak trilláznak, az idő körtáncot jár. E zenéhez érzékeny lelket, fület és ezerféle hangszert is adott az Isten.

■ Kezdetben a muzsika is, a tánc is a **Teremtő-**

vel folytatott párbeszéd volt, vallásos szertartás. Nem csoda, hogy azóta is minden egyház számára fontos a zene.

■ A sámán-, a **táltosdob** rajza az égi, a földi és az alsó világot jelképezi, hangja megidézi a szellemeket, és közéjük viszi a révületbe esett sámánt vagy a táltost.

LÁSZLÓ GYULA rajza

■ A tibeti buddhista szerzetesek harsonát fújnak. A hindu Krisna istent fuvolával ábrázolják. A koszarv-kürt, a sófár arra figyelmezteti a zsidókat, hogy igazabban éljenek. A **muzulmán dervisek furulyaszóra** forogják révületbe magukat. Távol-Keleten **Konfucius hívei** számára a **harangjáték** az ima egyik formája.

■ A **keresztény templomok** legjellegzetesebb hangszere az **orgona**. A világ legnagyobb orgonájának 33000 sípja van. Az angyalok **harsonával, kürttel** dicsőítik az Urat.

■ A zene nemcsak az ég felé röpítette a lelket, hanem **harcra is buzdított**. A régi katonának szeme a zászlóra, füle a csatakürtre, dobra figyelt: ezek biztatták, irányították, fontos üzeneteket közöltek a csata zajában. A **török sereg** hatalmas **üstdobok** ütemére menetelt.

Mi mindent jelez a csengettyű, a kolomp?

■ Vannak hangszerek, amelyeket elsősorban **jeladásra** használnak. A harang templomba hív, és félreverik, ha veszély közeleg. A **havasi kürt** a svájci és a román pásztorok „távbeszélője”. A tam-tam dobok segítségével a dzsungel lakói küldenek üzenetet egymásnak. A vadászkürt szavát nemcsak a vadászok, hanem az idomított kutyafalka is érti.

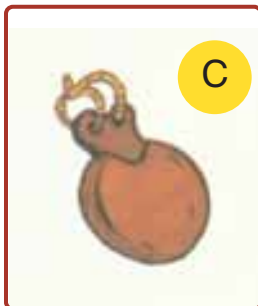
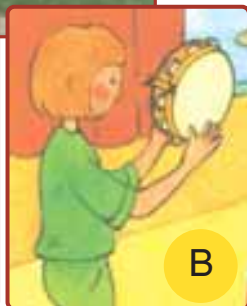
■ Húzza a talpalávalót – ez a szólásunk a hangszerek legfontosabb szerepére utal: **kísérik a táncot**, szórakoztatnak, **megszépítik** ünnepeinket, **életünket**.

Milyen hangszereket ismertek fel az indiai örömnünnepen?

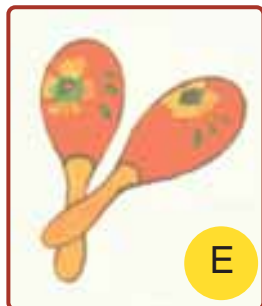

Hogyan születtek a hangszerek?

■ Az üres tökhéj, fatörzs kongott. Ha rá bört, hólyagot feszítettek, és ezt ütögették, hangja erősebb, teltebb lett – kész volt a **dob**. A száraz termésben magok zörögtek: nosza, **csörgőként** rázták.

Felismered? Párosítsd a nevet a rajzzal.

1. Kasztanyetta
2. Üstdob
3. Cintányér
4. Csörgődob
5. Xilofon
6. Rumbatök

■ A füttyülő szél tanította meg az embert furulyázni: fújta a belül lyukas sípcsontot (innen ered a neve is), a nádszálat, a kos, az ökör szarvát, a kagylót.

Ehhez az ökor-szarv kúrthöz régi magyar legenda fűződik. Kié volt?

■ A csontból, cserépből, nádból, fából, fémből készült **fúvóshangszerek** alakja, nagysága igen változatos. A 40 000 éves nyelvbedugós furulyát csak a magyar népzeneészek használják. A **díszes kürt** hajdan a fejedelmek, vezérek felségjele volt.

■ Nagyszüleink még ilyet kaptak a vásárból. A cserép **madárfüttyülőt** sokféle alakban, **okarina** néven az egész világon ismerik.

■ A görög rege szerint az első **pánsíp**ot Pán isten készítette nádszázból. Ma a görög, a bolgár, a román, a **bolíviai indián** népzene kedvelt hangszere.

■ A **bórduda** kecsketömlője tovább bírja szusszal a dallamot, mint az ember tüdeje. A **skótok** nemzeti hangszerén a breton, a bolgár, a **magyar** pásztorok is művészién játszanak.

■ A **rézfúvós** hangszerek a katonazenekarok és a **néger dzsesszmuzikusok** ajkán szólnak legszebben.

■ A bohócok, a cowbo-
yok a **szájharmonikát**
fújják örömben, bánat-
tukban.

■ Tudtad-e, hogy fúvóshangszert? Nem fújjuk, de levegő muzsikál a franciák által oly kedvelt **harmonikában** is.

■ Az első **húros hangszer** a felajzott íjon megpendülő ideg lehetett. A kifeszített bél, lófarok, lián, majd fémszál hangját sokféle dobozzal erősítették fel. Az **indiai vínára** óriástököket, az inka szarangra a kilencöves tatu páncélját, a japán kotóra fadobozt szereltek.

■ Nálunk fémből, a **pápuáknál** nád-ból készül a **doromb**.

■ A karcsú **hegedűcsalád** egyik őse a **baryton**. Ez a szép darab 250 éves, és Esterházy Miklós herceg tulajdona volt.

Mit jelent mai nyelvünkben a **bariton** szó?

■ A mai **zongorában** filccel bevont fakalapácsok ütik meg a húrokat, de kezdetben madártollat, csont- és fémlapocskákat használtak erre. A zongora elődjét **csembalónak** hívják. A képen látható **csembaló** a kuruc szabadságharcban küzdő Thököly-családé volt.

■ Ennek az arany- és gyöngyházberakásos **virginálnak** viszont Bethlen Gábor második felesége, Brandenburgi Katalin volt a tulajdonosa. A hordozható kis zongoraféle nevét onnan kapta, hogy fiatal lányok kedvenc hangszere volt.

Sorold fel a **hegedű** rokonait.

Régen minden úri kislány tanult zongorázni vagy hegedülni. Ma a gitár a fiatalok legkedveltebb hangszere, de ha nincs kéznél, megteszi néhány sörösüveg is.

Fő, hogy minél gyakrabban és tisztább szívből átéljük az együttműzsilás örömet. *Fújjad, fújjad furlulád, zengi Jézusnak víg nótát.*

Zsigmond Emese

